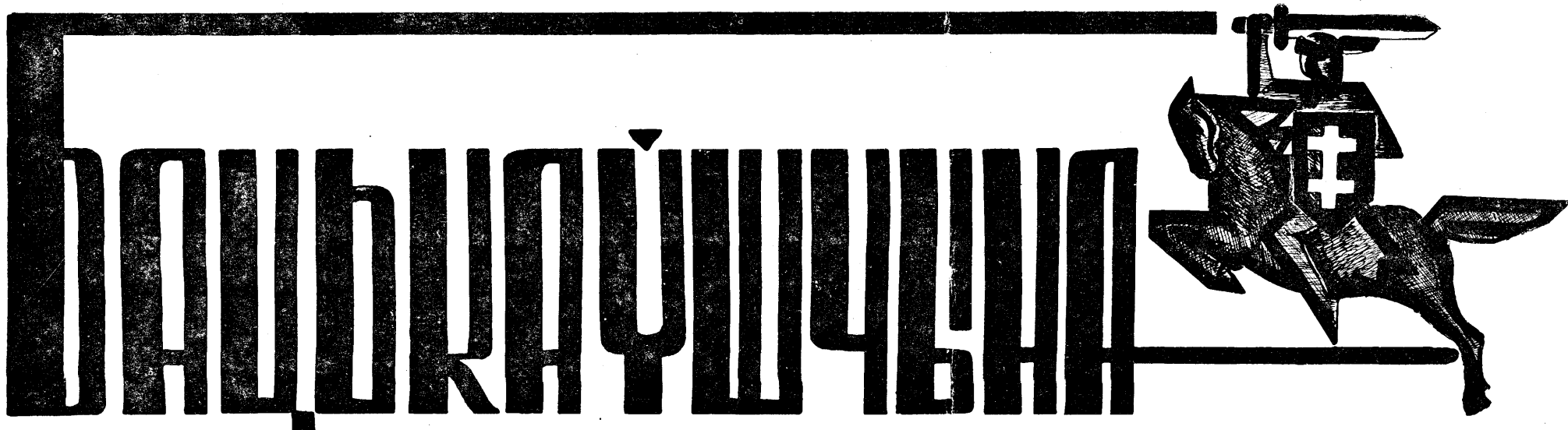

WHITERUTHENIAN
NEWSPAPAR
„BACKAUSCYNNA“
 („FATHERLAND“)
No. 68, 15 8. 1951.
Authorized by EUCOM Hqs
Civil Affairs Division 1 January
1951, Nr. UNDP 223.
Responsible Publisher:
WLADIMIR BORTNIK.
Printing Office: Bachdruck-
anstalt, Wladimir, Wladimir
Rosenheimstr. 46, G. G. G. 1.
3,500 copies. Sponsor: IRO,
Post Address „Backauscynna“,
(3 b) München-Feldmoching,
DP, Lager, Block 10, Zim. 6.
Die Administration der
Weissen istischen Zeitung
„Backauscynna“
(3 b) München-Feldmoching,
DP, Lager, Block 10, Zim 6

DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG
„DAS VATERLAND“

THE WHITERUTHENIAN NEWSPAPER
„THE FATHERLAND“

LE JOURNAL BIELORUSSIEN
„LA PATRIE“

№ 68

15 жніўня 1951

ГОД ВЫДАНИЯ 5

ШТО НАМ СУЛЯЦЬ РАСЕЙЦЫ?

Да Дэклярацыі Саюзу Змаганьня за Вызвалення Народу Расеі (СБОНР)
і Лігі Змаганьня за Народную Свабоду ў нацыянальным пытаньні

Усе расейскія палітычныя колы на эміграцыі, як ведама, цвёрда стаяць на ладыцкіх адзінай і непадзельнай Расеі. Што-ж тычыцца паняволёных спачатку царскаю, а ціпер Сталінскаю «Расеяю» нерасейскіх народаў, якія складалі 65% насельніцтва СССР і якія імкнуцца да адбывання сваёй сувэрэннасці, вядучы за яе бесперапыннае змаганне дык становішча усіх расейскіх палітычных партыяў нічым істотным ня розніцца. Прауда, адныя зь іх, як марксісты, ані бесарусаў ані украінцаў ці туркестанцаў або каўкасцаў зусім ня вызначаюць за асобныя народы, падцягваючы іх пад агульную назву «рускія» інішыя, псеўдадэмакратычныя групы ужо вызначаюць іх за асобныя нацыянальнасці адзінае г. зв. «расейскае нацыі», то аднак далей за прызнаванне іх права на аўтаномію ў рамках расейскае імперыі да апошняга часу не пасуваліся. З гэтага гледзішча усе расейскія палітычныя групы на эміграцыі згодныя із Сталіным у тым, што Расея, як імперыя, павінна быць захаваная назаўсёды. Іхны антыкамунізм адзінае толькі на тым, што яны імкунца да павалення Сталінскага рэжыму на месцы якога быў-бы заведзены іхны собскі антыдэмакратычны імперыялістычны рэжым.

Аднак некаторыя расейскія палітычныя колы нададуна былі змушаныя хоць-бы толькі фармальна, адмовіцца ад сваіх імперыялістычных пазыцыяў якія уваходзілі ў воістоўру супярэчнасць з дэмакратычнымі ідэаламі сямнацінагага эпохі і вызнаваным усім заходнім сьветам прынцыпам вольнасьці і незалежнасьці усіх народаў. Лічычыся з духам часу і антырасейскімі настроямі усіх панаволеных народаў дымачыма, пад уплывам націску звонку і гэтага расейскія колы былі змушаны прызнаць правы нерасейскіх народаў на дзяржаўную незалежнасьць і аддзяленьне іх ад расейскага імперыі. Гэтае пытаньне, як ведама, стаяла на парадку дня рэжысаванай амерыканскімі дзейнікамі Фіосэнскай канфэрэнцыі, якая адбывалася 16—23 студзеня сёлета і якая, дзякуючы таму, што расейскія салідарыстыя з пад знаку НТС будучы супраць усялякага разьдзелу расейскага імперыі, і ў знак пратэсту перадчасна пакінулі канфэрэнцыю, скончылася нічым.

Калі із за нацыянальнага пытання не удалося стварыць расейскага «дэмакратычнага» цэнтру на эміграцыі, што было галоўным заданнем Фіусэнскай канфэрэнцыі, левыя расейскія палітычныя колы, што складалоцца галоўным чынам з новай эміграцыі і уласаўцаў і знаходзяцца пад уплывамі групы Керэнскага, паставілі дзеіць самастойна.

Яны нядаўна абвесьцілі «Дэкларацыю аб унашэньні нацыянальных пытаньні», падпісваючы Саюзам Змаганьня за Асабаджэньне Народу Расеі (СВОНР) і Лігай Змаганьня за Народную Свабоду ды адобраную Саюзам Воінаў Вызвольнага Руху (СВОД) (глядзі «Голас Народу» №. 23 (27) за 22 ліпеня 1951). Гэтая Дэкларацыя мае быць альфай і амегай у разьвязаньні нацыянальнага пытаньня нерасейскіх народаў, што уваходзяць у склад Савецкага Саюзу. Дык варта бліжэй прыгледзіцца, што суліць яна беларускаму народу.

За найліпшую дзяржаўную сістэму будучае Расеі ўважае Дэклярацыя са-ўсю свабодных і раўнапраўных народаў у форме федэрацыйнай рэспублікі. Па-будаваньне такога саюзу магчымае толь-кі на аснове бязумоўнага вызнаньня за кожным народам права самому сва-бодна паставіць аб будучым лёсе ўключна з абвешчаным сабсай дзяр-жаў.

жаунай незалежності. Адзінай-формай выяўленьня народнай волі — паводля Деклярацыі — можа быць толькі усенароднае галасаваньне (плэбісцыт), праведзенае пад наглядом Задазінчаных Нацыяў. Далей гаворыцца ў Деклярацыі, што галасаваньне аб аддзяленьні ад Расеі або аб захаваньні расейскае імперыі праводзіцца на тэрыторыях існуючых савецкіх саюзнаў рэспублік, а права удзелу ў такім галасаванні будучь мець усе грамадзяне, што пражываюць на дадзенай тэрыторыі ў момэнт галасаваньня незалежна ад іхняй нацыянальнай прыналежнасьці. Вынікі такога галасаваньня маюць быць абавязваючымі як для тых, што здабудуць бальшыню, так і для тых, што астануцца ў мяншынэ. У сувязі з гэтым прыхільнікі дыяржаўнага аддзяленьня ад Расеі «павінны адмовіцца ад самачынных дзеяньняў, што маглі-б перахіліць на іх бок вынікі народнага галасаваньня, як і ад усякіх спробаў непадпарадкавацца ім або змяніць іх сьлай.»

Такія асцягнутыя пункты расейскага Дэклярацыі. Ня трэба быць прэфасійнальнымі палітыкамі, каб адразу пабачыць, што такая дэклярацыя ані чужа, ані можа задаволіць нацыянальных імкненняў іводнага з панавольных расейскім бальшавізмам народаў і што яна зьдэлюецца падыктаванай толькі тактычнымі ходам расейскіх палітыкаў, а ня іхным шчырым жаданьнем развязаць нацыянальную праблему нерасейскіх падсавецкіх народаў у духу дэмакратычных ідэяў сучаснае эпохі. Аб гэтым вымоуна светачць наступныя заявы Дэклярацыі:

1. Усе ланяволеныя народы беларусы, туркестанцы, украінцы, грузіны, армяне, азербайджане й іншыя нідзе ў Дэклярацыі не называюцца собскім імемем ані не абазначаюцца агульным паняціем «ірасейскія народы», а разглядаюцца выключна, як «народы Рассеі». Такім чынам паняцце «Расея» рассяяваецца на усе гэтыя народы й іхнія тэрыторыі, ствараючы уражаньне, што гэта не апырончыя й самастойныя народы, а толькі паасобныя нацыянальнасці супольнай «рассейскай нацыі» згодна афіцыйнае дэфініцыі «рассейскіх салідарыстах». Нам могуць за-

3 хворай

«Правда» друкуе

У той час, калі перададзеныя 7 ліпеня сёлета Савацкаму Саюзу рэзольцыя аб запэўненым дружбы амерыканскага народа да народаў Савацкага Саюзу, што была прынятая амерыканскім кангрэсам, зусім ня была пададзеная да ведама насельніцтва Савацкага Саюзу, міністар замежных справаў Вялікабрытаніі Морысон апынуўся ў значна лепшым палажэнні.

Морысон перад некалькімі тыднямі пераслаў у редакцыю цэнтральнага аргану камуністычнай партыі СССР «Правда» пасланьне да народаў Савецкага Саюзу, у якім высьвеяс свай і свайго ўраду становішча адносна сучаснай палітычнай сытуацыі й супярэчнасцяў паміж СССР і дэмакратычным Захадам. Вось-жа «Правда» у нумары за 1 жніўня сёлета поўнесьцю гэтае пасланьне надрукавала, падаючы адначасна й сваё на яго адказ, разьмерам удвая большы за заяву Морысона, які бяспрэчна зьяўляецца афіцыйным становішчам палітбюра.

«Вас стараюцца пераканаць, — гаворыць Морысон, — што мы зьяўляемся падпальшчыкамі вайны, што мы у саюзе зь іншымі гаспадарствамі заходняй

акінуюць, што мы зноса прычэпляемся да некаторых выражэнняў Дэкларацыі. Але-ж у такім важным дакуменце, які ёсць палітычная дэкларацыя, паасобныя словы і выражэнні маюць вялізарнае значэнне і хваляюць у сабе дакладна азначаны змест.

2. Найважнішим пунктам Деклярації ёсць усенароднае галасаванне, вынікі якога маюць пастанавіць аб тым, ці дадзены народ мае права на дзяржаўную незалежнасць і аддзяленне ад Расіі, ці і надалей павінен астацца ёйнай складавой часткай у бліжэйшай неазначанай форме фэдэрацыі.

Гісторыя усіх часоў і народаў яшчэ ня ведае такога выпадку, каб нейкі іслаў падаў і папавалены народ аднаўляў сваю дзяржаўную незалежнасць шляхам галасавання. Гэтая незалежнасць заўсёды здабывалася ў працэсе агоньнанароднага змагання, як ідэялігічнага, гэтак і збройнага. І калі хадзілі па беларускі і іншыя загарабленыя Расеяю народы, дык яны ніколі ня спынялі такога змагання і ня спыняць яго пачынаць, пакуль не перастануць сваёй нацыянальнай моты. Вось гэтае агоньнанароднае змаганне за волю і дзяржаўную незалежнасць гэтых народаў і ёсць іхнім найбольш правамоцным плембёсцам, падпісаным не чарнілам але усенароднай кроуо.

Калі ходзіць пра усенароднае галаса-
ванне, дык беларускі народ правёў яго
яшчэ ў 1917 г., калі выбарыя на аснове
найдэмакратычнай формы выбару
дэлегатаў на Першы Усебеларускі Кан-
грэс высказаліся за дзяржаўную неза-
лежнасць Беларусі і калі гэтай неза-
лежнасці найбольш станаўка дамагалі-
ся якраз дэлегаты Смаленшчыны, тае
Смаленшчыны, якая, на аснове расей-
скае Дэклярацыі, што галасаванне па-
вінна праводзіцца толькі на тэрыторыі
саюзнай рэспублікаў СССР, нават ня
будзе мець права ўдзелу ў галасаванні
толькі таму, што Сталін «велед» яе
уклучыць у склад РСФСР. На моцы
пастановы Пяршага Усебеларускага
Кангрэсу выбраная ім Рада Беларускай
Народнай Рэспублікі, на якую Кангрэ-
с пераліў усе свае паўнамоцтвы, абвеш-
ціла 25 сакавіка 1918 г. Беларусь воль-
най незалежнай дэмакратычнай рэспу-
блікай. Адноўленая маладая беларуская

дзяржава была потым знішчаная перавагаю фізічнае сілы расейскага бальшавізму пасля збройнага супраціву беларускага народу.

Пастановы Першага Усебеларускага Кангрэсу, як і Акт 25 Сакавіка захаваў сваю правомацнасьць і на сьнянінскі дзень. Такімі-ж правомацнымі зьяўляюцца аналягічныя акты іншых паняволеньных расейскім большызмам народаў. Толькі расейскія імпрэярыялісты ня вызнаюць гэтых актаў і ўжо сьняня пасьродна зьяўляюцца, што яны ня будучы і вызываюць і ў будучыні. Орган Керэньскага «Социалистический Вестник» (Ном. 6-7 за чэрвень-ліпень 1951) у вартукуль С. Шварца «Да нацыянальнага пытаньня Расіі» надружэна зьяўляюцца, што ўсе «меншасьцывыя нацыянальнасьці» (гэтак «паграсьсунуны» расейцы называюцца нас сьняня) павінны згары прызначнаўтарытэт такога усенароднага галасаваньня і павінны ў сваіх аспрэджэньнях змагацца супраць ускай думкі ад замене яго стварэньнем якіхсьці «дакананых фактаў». Для нас беларусаў яснымі і бяспрэчным ёсьць адказ на гэты пытаньне правомацнасьці пастановаў Першага Усебеларускага Кангрэсу і Акту 25 Сакавіка, той ня вызнае гэтым самым права беларускага народу на дзяржаўную незалежнасьць незалежна ад таго, што гэтыя правы ён сьняня дзяля неабходных тактычных меркаваньняў дадзяляювае.

3. Паводля Дэклярацыі усенароднае галасаванне мае праводзіцца толькі на тэрыторыях сяюзных рэспублікаў СССР. Такое запэўненне расейскіх палітыкаў адкрывае іхнія імперыялістычныя тэндэнцыі, бо ня усім нерасейскім народам даецца нават права шляхам галасавання свабодна пастанавляць аб іхнім собскім лёсе. Як ведама, адна трэція частка этнаграфічнае Беларусі не уваходзіць у склад беларускай саюзнай рэспублікі. Будучы прылучанай непасрэдна да рэспублікі расейскай, яна будзе пазбайленая права нават такога галасавання, ня гледзячы на тое, што да яе належаць тая-ж Смаленшчына, дэлегаты якой найбольш сталеўка дамагаліся незалежнасці Беларусі на Першым Усебеларускім Кангрэсе. Тое самае адносіцца і да мноства іншых не-

(Заканчэнне на 2. балоне)

З хвораў галавы на здаровую

«Правда» друкое пасланьне Морысона да народаў Савецкага Саюзу.

Европы і Задзіночанымі Штатамі збро-
імея да зубоу, каб напасці на Савецкі
Саюз, што мы прыгатаўляем новую вай-
ну. Усё гэта няпрауда».

У далейшым Морысін ставіць канкрэтныя абвінавчаныя Савецкаму Саюзу, якія «Правда» із свайго боку намагаецца скіраваць пад адрасам Захаду, сцікаючы гэтым усю віну з галавы хворэе на здаровую.

І так Мрысон заяўляе, што ў Савецкім Саюзе няма свабоды слова, дзе ніхто ні мае матчыямасьці данадаця, як жыве і што думае рэшта сьвету. «Чаго патрабуе бяцца Ваш урад? Я зчыну-бы, каб ён пайшоў за нашым прыкладам. Ангельскія радыёперадачы з Савецкага Саюза у нас свабодна можна слухаць. Ня толькі штодзёньнікі брытанскіх камуністых, але навет «Правду» у нас можна свабодна купляць кажны. На наш пагляд, у свабоднай дэмакратычнай краіне павінен кажны мець матчыямасьць судзіць, ці тое, што ён слухае або чытае, ёсьць прадай або хваляшам».

На гэта «Правда», як і трэба было спадзявацца, заяўляе: «У СССР няма свабоды слова, свабоды прэсы ані свабоды арганізацыяў для ворагаў народу,

для пам'яток і капіталістичних, які були пераможані рвальною. Готай свободу нямі у нас таксама для непапраўных зладзеяў, для падрыхтоўчых агенцаў, тэрарыстичных і забойцаў, што паводзілі замежнай разведкай, як і для праступнікаў, што застрэлілі Леніна».

Морысон пераконвае, што брытанскі народ ня хоча трэцій сусветнай вайны. «Нашыя саюзы зьяўляюцца толькі абароннымі пактамі. З вамі мы заключылі ў 1942 г. англа-сафэцкі саюз. Аглянныччы пакт зьяўляецца новым абаронным саюзам; ён ня ёсць супраць нікога накіраваны, як толькі супраць агрэсара».

На гэта «Правда» адказвае: «Калі гэта праўда, дык чаму тады ініцыятары Атыянтычнага пакту не запыталі да ўдзелу у ім Савецкага Саюзу? Чаму вы адзіналіся ад Савецкага Саюзу? Чаму вы заключылі гэты пакт за плячыма Савецкага Саюзу і у суровай тайніцы?»

У далейшым Морысон камэнтуе праграму ўзбраенняў Захаду: «Шчыра кажучы, прычынай нашых збраеньняў ёсць палітыка Савецкага Саюзу, якую

(Заканчэнне на бал. 4)

Патрэбная рэарганізацыя

Працэ эмігравання беларусаў зь Нямеччыны ў краіны новага асялення ўжо трэба лічыць закончаным. Беларуская нацыянальна-грамадзкая й палітычная дзейнасць павінна ўжо увайсці ў большы менш стадае русло. Нашыя адказныя палітычныя й грамадзкія дзейнікі мусяць парупіцца аб тым, каб нашая дзейнасць была па магчымасці найбольш прадуктыўнай і адказвала найвялікшым нашым патрэбам сённяшняга дня.

Ані з гледзішча на малую колькасць нашае эміграцыі і вельмі сціплы у ёй працэнт інтэлігенцыі, ані на нашых скромных матэрыяльных магчымасцях нельга й думаць аб тым, каб усе галіны нашага грамадзкага, палітычнага і культурнага жыцця былі дастаткова і ў роўнай меры ахопленыя пільхам на-
туральнага, нічым не каардынаванага развіцця нашае дзейнасці. У такім выпадку хутка паўстане непажаданае, а нават шкоднае звышшча, які гэта ўжо ў значнай меры ісць сьняння, што адну й тую самую працу будзе выконваць некалькі нашых эміграцыйных асрод-
дзяў або арганізацыяў, уваходзячы ў не- патрэбную між сабой канкурэнцыю, тады калі іншыя дзяяльнікі, ня менш важныя за першыя, будуць зусім занятыя.
Мы часта будзем марнаваць свае сілы і час на спрэчы дэбатавання і тэарэты-
чныя, што таксама ня рэдка ў нас сьня- ня робіцца, пакадаючы без належнае увагі справы першааднага значэння.

Само жыццё вымагае грунтоўнае перабудовы ўсёе нашае дзейнасці на эміграцыі з настаўленнем на якнайбольшую прадуктыўнасць, мэтазгоднасць, належае ахапленне найбольш сямья важных грамадзкіх і палітычных патрэбаў. У гэтым кірунку мусяць быць праведзены наступныя важныя меры прычымства: уся наша эміграцыйная дзейнасць павінна быць стала каардынаваная і планаваная зверху пры актыўным удзеле і ў паразумленні з усімі асяродзджамі нашае эміграцыі. Пры гэтым каардынуючыя і плануючыя дзейнікі павінны выказаць максымум умеласці і разумення, якім справам павінна быць аддадзена першаснасць і як пакіраваць усю работу, каб паасобныя эміграцыйныя асяроддзі маглі перапіраць у хуткім часе сабе перамогу.

привадила у свій час на своє задоволення. Готує-ж асиродзедзі й їхня організація із свого боку повинні виявити максимум доброго волі й пачування громади-заєк з дисциплінуванням, каб перабудова їхняє дзейнасьці у залежнасьці ад агульнага пляну не асталася толькі на паперы. Няма патрбы доказваць, што дзеля таго, каб згодна нашых думак перабудоваць усю нашу працу, павінны знікнуць, ці прынамсі адыйсьці на задні плян, шкодныя лякальныя патрыстызмы, якімі заразіліся ужо беларусы у некаторых краінах іхнага аслаўлення. Сяньня не сакрэт, што замест таго, каб усю нашу эміграцыю ува усіх краінах і частках свету уважаць за адно скаардынаванае цэлає і у залежнасьці ад гэтага плянаваць ейную дзейнасьць, нашыя суродзічы у некаторых краінах штучна ізалявуюцца ад рэшты нашае эміграцыі, намагаючыся разглядаць сябе зусім незалежнымі й ня звязанымі арганізацыйна з усёй эміграцый. Такое палажэньне ужо сяньня прывяло да таго, што некаторыя краіны, хочачы стацца «самавыстаральнымі» й зусім незалежнымі ад іншых, ня могуць даць рады з памечанымі у сябе плянамі працы, як і аслабляюць агульна-эміграцыйны фронт.

Што датчыцца успомненых на пачатку найважнейшых сяння дзялянак нашае дзейнасці, якім трэба даць перавагу перад іншымі, мы павінны сканцэнтравана сваю увагу у першую чаргу на момантах наступных:

1. Мы ужю на раз падчырківалі, што нашая эміграцыя, якой удалося вырвацца з пад крывавага більшавіцкага тэрору у вольны дэмакратычны сьвет, (Заканчэньне на 2 балоне)

